

Strzępotek hero *Coenonympha hero* (1070)

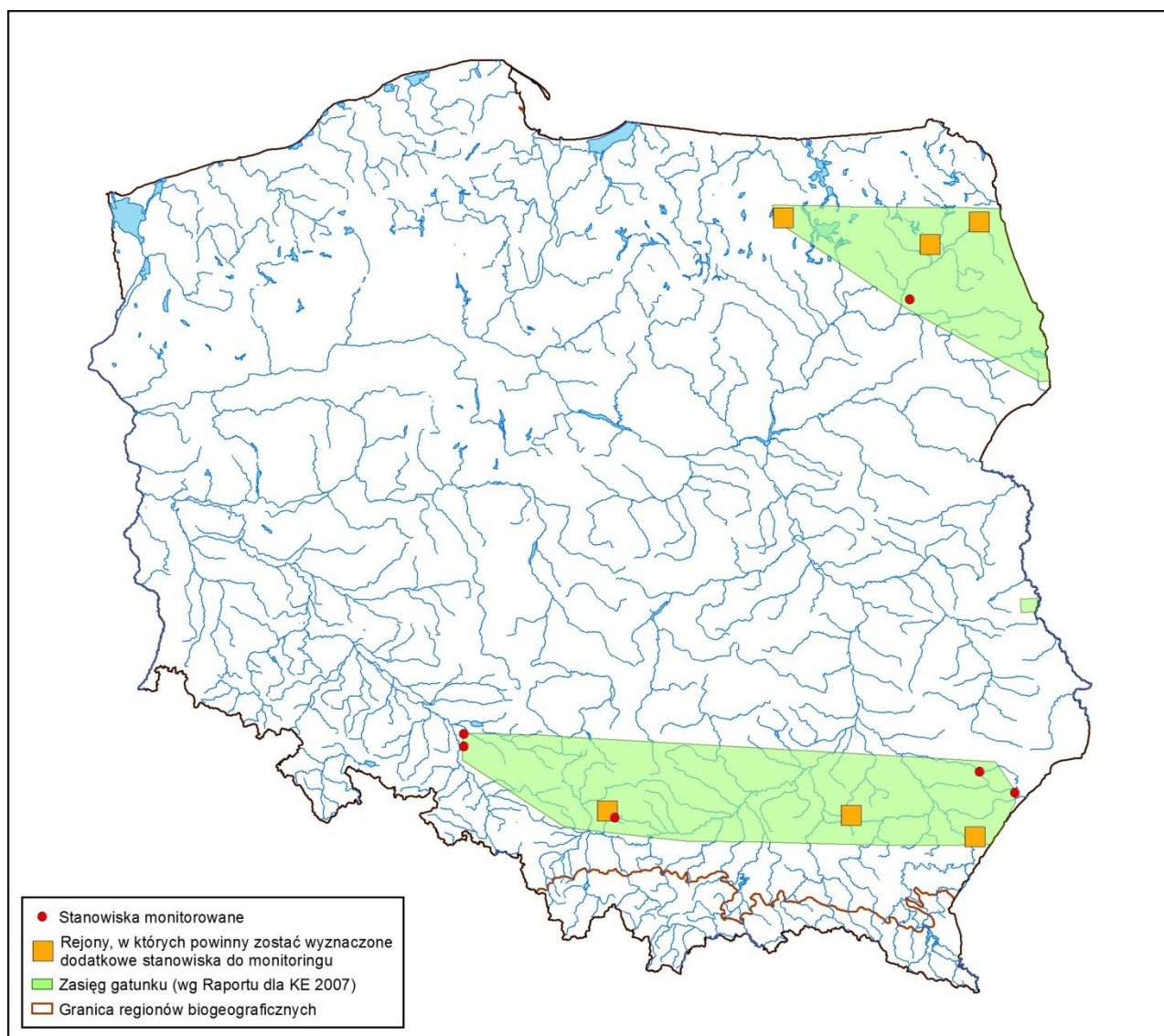

Autor raportu: Marcin Sielezniew

Eksperti: Blaik Tomasz, Frąckiel Krzysztof, Michalczyk Wacław, Pałka Krzysztof, Przybyłowicz Łukasz

Gatunek występuje wyłącznie w regionie biogeograficznym kontynentalnym. Gatunek nie był monitorowany w latach 2009 i 2010.

Liczba i lokalizacja stanowisk i obszarów monitoringowych

Ryc. 1. Rozmieszczenie stanowisk monitoringu gatunku na tle jego zasięgu geograficznego

Monitoring gatunku przeprowadzono na 6 stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym. Stanowiska te są zlokalizowane na Podlasiu (Kotlina Biebrzańska), Lubelszczyźnie (Puszcza Solska), Podkarpaciu (Kotlina Sandomierska), Małopolsce (Puszcza Dulowska) oraz Opolszczyźnie, i nie reprezentują jeszcze w pełni rozmieszczenia geograficznego strzępotka hero w Polsce. Uzasadnione jest uzupełnienie w przyszłości listy monitorowanych stanowisk stanowiskami wybranymi w następujących rejonach: Pojezierze Mazurskie i Puszcza Augustowska. Wskazane jest także zwiększenie liczby stanowisk w rejonach występowania objętych monitoringiem w 2011, szczególnie w Kotlinie Biebrzy uważanej za jedno z najważniejszych refugium gatunku w Polsce.

Badania monitoringowe w roku 2011 wykonywało 5 ekspertów: Tomasz Blaik, Krzysztof Frąckiel, Wacław Michalcuk, Krzysztof Pałka, Łukasz Przybyłowicz.

Tab. 1. Zestawienie badanych stanowisk

Lp.	Nazwa stanowiska	Lokalizacja stanowiska (obszary chronione)
1.	Młoszowa - Puszcza Dulowska	małopolskie
2.	Olchowiec	lubelskie (PLH 060034 Uroczyska Puszczy Solskiej)
3.	Opole-Kolonia Gośławicka-Lędziny	opolskie
4.	Pogorzały (Bagno Ławki)	podlaskie (PLH200008 Dolina Biebrzy)
5.	Przywory (Miedziana)	opolskie
6.	Świdnica	podkarpackie (PLH 180017 Horyniec)

Wyniki badań i ocena stanu ochrony

Podsumowanie wyników badań wskaźników na stanowiskach

Tab. 2. Zestawienie ocen wskaźników stanu populacji i stanu siedliska na badanych stanowiskach

Parametr	Wskaźniki	Ocena			
		FV	U1	U2	XX
Populacja	Liczba obserwowanych osobników	2	2	2	-
	Indeks liczebności	2	1	2	1
	Izolacja	2	1	-	3

Wskaźniki stanu populacji:

Liczba obserwowanych osobników i indeks liczebności. Maksymalna liczba obserwowanych osobników na 100 m transektu w czasie jednej obserwacji wahała się od 2,6 w Olchowcu do 8,0 w Młoszowej. Na dwóch stanowiskach (Opole oraz Przywory) gatunek nie został stwierdzony mimo dogodnych warunków atmosferycznych oraz kilkukrotnej penetracji terenu, gdzie wcześniej był obserwowany. Według wykonawcy prac terenowych przyczyną tego były drastyczne zmiany środowiskowe. Jakość zebranych danych umożliwiła kalkulację indeksów liczebności dla trzech stanowisk. Wartości tego wskaźnika wahały się od 6,4 w Olchowcu do 16,0 w Młoszowej. W przypadku Pogorzały wykonawca prac sugerował, że w przeszłości gatunek był obserwowany liczniej.

Izolacja. Stanowisko Pogorzały należy do sieci stanowisk obejmujących grądziaki na Bagnie Ławki i najbliższa populacja lokalna znajduje się w odległości 0,5 km (FV). W przypadku Świdnicy i Olchowca odległość od najbliższych znanych populacji wynosiła odpowiednio 1,3 (FV) i 3,3 km (U1). Nieznany jest natomiast stopień izolacji populacji Młoszowa w Puszczy Dulowskiej (XX). Z kolei w przypadku Opola oraz Przywor trudno mówić o izolacji, z uwagi na brak potwierdzonego ostatnio występowania gatunku w całym regionie (XX).

Wskaźniki stanu siedliska:

Na monitorowanych stanowiskach **Struktura roślinności i Powierzchnia otwartych płatów z kępami traw i turzyc** były zróżnicowane. Na wszystkich zasiedlonych stanowiskach turzyce i trawy rosły w kępach. W przypadku Pogorzała stanowisko obejmowało strefę ekotonową mineralnego grądzika i torfowiska o powierzchni ok. 0,25 ha z 15% pokryciem krzewami.

W Młoszowej połowę powierzchni stanowiska (1,2ha) porastały krzewy, a otwarte fragmenty stanowiły płaty o powierzchni kilkudziesięciu metrów kwadratowych. W Świdnicy tylko 5% z 1,5 ha był zarośnięty kilkuletnimi brzożami i olchami. Największy płat siedliska (7,3 ha) był w przypadku stanowiska Olchowiec, w obrębie którego występowały pojedyncze drzewa i skupienia podrostu drzew oraz krzewów. Na stanowiskach na Opolszczyźnie doszło do znacznego przekształcenia siedliska w ostatnim czasie, co związane jest z gospodarką leśną (wielkopowierzchniowe zręby i ujednolicanie struktury drzewostanu) oraz inwazją nawłoci w przypadku Opola oraz zniszczenia głównego obszaru łąki przez wybranie żwiru i sukcesję w jej pozostałej części w przypadku stanowiska Przywory.

Podsumowanie ocen stanu ochrony gatunku na badanych stanowiskach

Tab. 3. Podsumowanie ocen stanu ochrony gatunku na badanych stanowiskach

Lp.	Stanowisko	Oceny			
		Stan populacji	Stan siedliska	Perspektywy zachowania	Ocena ogólna
1.	Młoszowa - Puszcza Dulowska	FV	XX	FV	FV
2.	Olchowiec	U1	XX	U1	U1
3.	Opole-Kolonia Goławicka-Lędziny	U2	XX	U2	U2
4.	Pogorzały (Bagno Ławki)	U1	XX	FV	FV
5.	Przywory (Miedziana)	U2	XX	U2	U2
6.	Świdnica	FV	XX	FV	FV

Stan populacji. Niskie zagęszczenia maksymalne oraz indeksy liczebności zdecydowały o niezadawalającej ocenie populacji Pogorzały oraz Olchowiec (U1), w przypadku której dodatkowym czynnikiem wpływającym na tę ocenę była również większa izolacja. W przypadku Świdnicy oraz Młoszowej stan populacji oceniono jako właściwy (FV), choć w przypadku tej drugiej nieznany jest stopień izolacji. Ocena zła (U2) została przyznana stanowiskom, gdzie gatunek prawdopodobnie wyginął.

Stan siedliska. Stan siedlisk wydaje się być generalnie niezły w przypadku czterech wciąż zasiedlonych stanowisk, choć w przypadku strzępotka hero niedostatek wiedzy ekologicznej sprawia, że sama definicja siedliska napotyka na trudności. W przypadku stanowisk z Opolszczyzny siedliska przestały praktycznie istnieć.

Perspektywy zachowania z uwzględnieniem oddziaływań i zagrożeń. W przypadku 3 z 4 stanowisk perspektywy zachowania gatunku oceniono jako dobre (FV), ze względu na duże szanse utrzymania się siedlisk gatunku na tych stanowiskach. Procesy sukcesyjne są tam relatywnie wolne, co jest związane z wysokim poziomem wód gruntowych i sporadycznym koszeniem (Świdnica), okresowymi zabiegami czyszczenia z podrostu pod liniami wysokiego napięcia (Młoszowa) oraz możliwością przeprowadzenia doraźnych zabiegów ochrony czynnej na terenie parku narodowego (Pogorzały). W przypadku Olchowca niezadowolająca ocena perspektyw (U1) wynika z obserwowanej sukcesji wynikającej z zarzucenia pasterstwa. W przypadku stanowisk z Opolszczyzny perspektywy zachowania gatunku są złe; gatunku tam nie stwierdzono, pomimo, że wcześniej występował, jego siedliska są w większości zdegradowane i przewiduje się dalszą degradację resztek tych siedlisk.

Gatunki obce. Na jednym stanowisku (Opole) stwierdzono liczne występowanie nawłoci olbrzymiej przyczyniającej się do zaniku siedliska strzępotka hero.

Ocena ogólna. Stan ochrony na trzech stanowiskach określono jako właściwy (FV), co w przypadku dwóch stanowisk wynika zarówno z dobrego stanu populacji jak i perspektyw zachowania, a w przypadku Pogorzała czynnikiem decydującym są dobre perspektywy zachowania gatunku. Jest to stanowisko w obrębie parku narodowego i obszaru Natura 2000, a monitorowana populacja jest najprawdopodobniej częścią dużej funkcjonalnej metapopulacji; relatywnie niska liczebność w roku 2011 ma prawdopodobnie charakter jedynie przejściowy. Niezadowolająca ocena ogólna (U1) stanowiska Olchowiec wynika w równym stopniu ze stanu populacji jak i perspektyw zachowania. W przypadku dwóch stanowisk z województwa opolskiego wszystkie parametry są bardzo pesymistyczne, stąd zła ocena ogólna (U2)

Stan ochrony gatunku w obszarach Natura 2000

Tylko 3 z 6 badanych stanowisk były położone na obszarach Natura 2000 i każde z nich na innym z nich. W przypadku Doliny Biebrzy badano tylko jedną z populacji lokalnych, których nawet dokładna liczba nie jest znana. Pozostałe dwa obszary są również nienajlepiej rozpoznane, a monitoringiem objęto najlepsze stanowiska. Tak więc, ocena stanu gatunku na poziomie obszarów Natura 2000, w oparciu o wyniki prac monitoringowych 2011 jest niemożliwa.

Tab. 4. Podsumowanie ocen stanu ochrony gatunku na obszarach Natura 2000

Lp.	Obszary Natura 2000	Oceny			
		Stan populacji	Stan siedliska	Perspektywy ochrony	Ocena ogólna
1	PLH 200008 Dolina Biebrzy (1 stanowisko)	XX	XX	XX	XX
2	PLH 060034 Uroczyska Puszczy Solskiej (1 stanowisko)	XX	XX	XX	XX
3	PLH 180017 Horyniec (1 stanowisko)	XX	XX	XX	XX

Stan ochrony gatunku w regionie biogeograficznym kontynentalnym

Tab. 5. Ocena stanu zachowania gatunku w regionach biogeograficznych

Region	Oceny
--------	-------

	Stan populacji	Stan siedliska	Perspektywy	Ocena ogólna
Region biogeograficzny kontynentalny	U1	XX	U1	U1

W 2011 monitoringiem objęto zaledwie 6 stanowisk, które nie reprezentują jeszcze wszystkich rejonów występowania gatunku w Polsce. Wstępnie, wyniki monitoringu i inne obserwacje zdają się wskazywać na niezadowalający stan ochrony gatunku (U1). Obserwuje się tendencje regresywne (prawdopodobne wyginiecie gatunku na Opolszczyźnie, a także w Puszczy Białowieskiej), choć sytuacja niektórych populacji wydaje się być dobra.